

GEORGE BERNARD SHAW - PYGMALION

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

satirická (sociálně-kritická) komedie - divadelní hra (drama)

Literární směr:

uváděno r. 1912 – střední období autorovy tvorby; moderní drama

Slovní zásoba:

spisovný jazyk; občas hovorové až vulgární výrazy (v řeči Lízy Doolittleové)

Stylistická charakteristika textu:

klasické dělení textu mezi jednotlivé postavy

Postavy:

HENRY HIGGINS: profesor fonetiky; přítel plukovníka Pickeringa; stará se pouze o vědecké záležitosti, lidské problémy neřeší; PLUKOVNÍK PICKERING: bezstarostný gentleman; dobrý přítel Henryho Higginsa; LÍZA DOOLITTLEOVÁ: obyčejná květinářka z chudinské čtvrti; je předmětem sázky, ale změní se nejen navenek, ale i uvnitř; PANÍ HIGGINSOVÁ: Henryho matka

Děj:

londýnský profesor fonetiky (nauka o zvukové stránce jazyka) Henry Higgins uzavře sázku se svým přítelem, plukovníkem Pickeringem, že dokáže ze špinavé pouliční květinářky Lízy Doolittleové vychovat slušnou a vznešenou dámu, vhodnou pro vyšší společnost → to se mu překvapivě podaří, a to dokonce tak dobře, že Liza mezi londýnskou společenskou smetánkou dokonale zazáří (Higgins například Lizu odnaučil někdy až děsivému chudinskému dialektu – během chvíle tak dokázal celkově překonat obrovský rozdíl mezi chudinou a vyšší společností) → jak byl Higgins tvrdý a přísný, nevšiml si, že ze zanedbané dívky se vyklubala žena, která si i uvnitř (nejen navenek) začala cenit sama sebe, pocítovat větší touhy a projevovat dříve nepoznané city → Liza se dokonce rozhodla věnovat svou lásku právě Higginsovi, který ji z prostého života vyvedl → Higgins se však zdráhá její lásku opětovat, čímž hra končí

Kompozice:

hra má 5 dějství; děj na sebe časově navazuje (chronologická kompozice vyprávění)

Prostor:

Londýn (Anglie)

Čas:

začátek 20. století

Inscenace:

u nás byla hra inscenována například v Národním divadle v Praze, v zahraničí např. ve Vídni, Berlíně nebo Londýně

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

satirický obraz společenských tříd

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

mohutný hospodářský rozvoj (po roce 1865); prusko-francouzská válka (1870-1871); búrské války mezi Britským impériem a jihoafrickými osadníky (1880-1902)

Kontext dalších druhů umění:

HUDBA: Igor Stravinský (1882-1971); MALBA: Pablo Picasso (1881-1973) – španělský malíř; Henri Matisse (1869-1954)

Kontext literárního vývoje:

na našem území se rozvíjela především česká moderna (začínal tvořit např. Karel Čapek)

AUTOR

Život autora:

George Bernard Shaw (1856-1950) – anglický dramatik, prozaik a esejista původem z Irska; držitel Nobelovy ceny za literaturu v r. 1925; nar. se v irském Dublinu do chudé rodiny (otec byl neúspěšný obchodník a alkoholik) → již od svých 15 let musel pracovat (jako úředník v realitní kanceláři) → jeho matka odcestovala do Londýna → r. 1876 odjel do Londýna za matkou → nejdříve zde psal hudební články → r. 1884 spoluzaložil tzv. Fabiánskou společnost, která propagovala reformní socialismus → také se prosadil jako divadelní a literární kritik → r. 1892 začal sám tvořit divadelní hry (které ho narozdíl od prozaické tvorby proslavily) → r. 1898 se oženil → na začátku 20. století se neúspěšně pokusil proniknout do politiky → r. 1925 obdržel Nobelovu cenu za literaturu → po 1. světové válce podporoval politiku Sovětského svazu, který r. 1931 navštívil → cestoval také do Jižní Afriky a USA → po smrti manželky v r. 1943 ztratil smysl a vůli k životu i práci → zemřel r. 1950 ve věku úctyhodných 94 let; ZAJÍMAVOSTI: od r. 1929 je na jeho počest pořádán Malvernský divadelní festival; za své dílo Pygmalion obdržel také Oscara, a to za nejlepší scénář pro jeho známou zfilmovanou verzi

Vlivy na dané dílo:

Henrik Ibsen; sociální témata; antický mýtus o kyperském sochaři Pygmalionovi (ten údajně vytvořil tak nádhernou sochu, že se od ní zamiloval a musel prosit bohyni Afroditu, aby ji oživila)

Vlivy na jeho tvorbu:

příklon k socialismu; 1. světová válka

Další autorova tvorba:

tvořil především dramata (divadelní hry), dále také prózu (romány a eseje); DIVADELNÍ HRY: Domy pana Sartoria (jeho divadelní prvotina); Živnost paní Warrenové; Candida; Caesar a Kleopatra; Dům zlomených srdcí, aj.; ROMÁNY: Nezralost; Nerozvážený sňatek; ESEJE: Fabiánská pojednání o socialismu; Politika pro každého; aj.

Inspirace daným literárním dílem (Film, dramatizace, aj.):

FILM: Pygmalion (britský film; 1938) – hl. role i scénář: Leslie Howard + 1 Oscar a 3 nominace; My Fair Lady (muzikálový film USA; 1964) – režie: George Cukor; hrají: Rex Harrison, Audrey Hepburnová – film získal 8 Oscarů a další 4 nominace neproměnil; DIVADLO: My Fair Lady (americký divadelní muzikál; 1956) – hrají: Rex Harrison, Julia Andrewsová, aj. - tento muzikál se na newyorské Broadwayi hrál po dobu 6 let

Jak dílo inspirovalo další vývoj literatury:

svou humoristickou tvorbou (i tímto dílem) ovlivnil např. Vladislava Vančuru

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobové vnímání díla a jeho proměny:

dílo svým občas nevybíravým jazykem logicky první publikum šokovalo → brzy se však hra dostala do všeobecného povědomí a začala být chápána a hodnocena jako přední divadelní hra 20. století

Dobová kritika díla a její proměny:

literární (odborná) kritika hodnotila hru velice pozitivně → velký úspěch této hry byl později jedním z hlavních důvodů pro udělení Nobelovy ceny za literaturu